

Formidlingsseminar: Boligfortetting i Farsund sentrum: Lærdommer

William Fagerheim, prosjektleder Bynett Sør

Zoom, 26. mai 2020

Formål

- **Seminaret skal formidle hovedresultater fra prosjektet «Boligfortetting i Farsund sentrum» som er gjennomført våren 2020. Resultatene skal være relevant både for byen Farsund og for de andre sørlandsbyene som har mange av de samme utfordringene som Farsund.**
- Prosjektet har fire spor:
  1. Farsund kommune har igangsatt et prosjekt for å regulere øvre del av bykjernen. Formålet med reguleringen er å tilrettelegge for boligfortetting med kvalitet.
  2. Bacheloroppgave ved UiA.
  3. Analyse av utfordringer og muligheter for universell utforming i tilknytning til boligfortetting i Farsund sentrum (Rambøll i samarbeid med UiA).
  4. Prosess for å styrke universell utforming i planleggingsarbeidet gjennom medvirkning og formidling (Mind the Gap).
- Spor 3 og 4 er finansiert av Fylkesmannen i Agder.
- Agder fylkeskommune har bevilget penger til en ny mulighetsstudie, som vil bygge videre på resultatene fra vårens prosjekt. Dette prosjektet gjennomføres høsten 2020.

Organisering

- **Prosjektgruppe**
- **Ressursgruppe**
- **Medvirkningsgruppe**
(presenteres ifbm.
gjennomgang av
medvirkningsprosessen)

Deltagere i ressursgruppen:

- **Aase Bessesen**, Agder fylkeskommune
- **Diderik Cappelen**, Agder fylkeskommune
- **Kåre Kristiansen**, Agder fylkeskommune
- **Birger Bakken**, Arendal kommune
- **Jan Hornung**, Farsund kommune
- **Just Quale**, Farsund kommune
- **Øystein Bekkevold**, Farsund kommune
- **Hilde Synnes Drønen**, Farsund kommune
- **Thomas Christian Kiland-Langeland**, Fylkesmannen i Agder
- **Geir Evensen**, Fylkesmannen i Agder
- **Håkon Håversen**, Grimstad kommune
- **Svein Vangen**, Listerrådet
- **Torhild Hessevik Eikeland**, Lyngdal kommune
- **Anne Skjævestad**, UiA
- **Harald Marrable**, UiA
- **Tom Viggo Nilsen**, UiA, Bynett Sør

Deltagere i prosjektgruppen:

- **Johan Martin Mathiassen**, Farsund kommune
- **William Fagerheim**, Mind the Gap og Bynett Sør
- **Ole Bachke**, Rambøll
- **Nicolai Birkeland**, UiA (student)
- **Tine Kierulf**, UiA (student)
- **Jonas Major**, UiA
- **Thor Ryen**, UiA (student)

Programmet

09.00-09.10: Velkommen og mål med prosjektet «Boligfortetting i Farsund sentrum» v/ ordfører Arnt Abrahamsen og konsulent Johan Martin Mathiassen , Farsund kommune
09.10-09.20: Program og lærdommer fra prosessen relevant for Sørlandsbyene v/ prosjektleder William Fagerheim , Bynett Sør
09.20-09.35: Regionplan Agder 2030: Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter v/ rådgiver Diderik Cappelen , Agder fylkeskommune
09.35-10.00: By- og stedsutvikling <ul style="list-style-type: none">
• Fylkesmannens rolle i å tilrettelegge for bærekraftige byer v/ fagdirektør Thomas Christian Kiland-Langeland, Fylkesmannen i Agder
• Stedsutvikling og det generasjonsvennlige samfunn v/ seniorrådgiver, Marie Calisch, Fylkesmannen i Agder
10.00-10.20: Forslag til løsninger fra medvirkningsprosess i Farsund v/ prosessleder William Fagerheim , Mind the Gap
10.20-10.40: Pause
10.40-11.40: Hvordan vi kan bidra? v/ representanter fra Farsund by <ul style="list-style-type: none">
• Håkon Fuglestad, Råd for personer med funksjonsnedsettelse
• Gøril Onarheim, Farsund byforening
• Heidi Håseth Rudjord, RØDT SUKKER
• Richard Sunde Buch, gårdeier
• Anita Cecilie Gabrielsen, Sørmegleren
11.40-12.10: Lunsjpause
12.10-12.40: Presentasjon av bacheloroppgave v/ studentene Tine Kierulf , Nicolai Birkeland og Thor Ryen , Institutt for ingeniørvitenskap, UiA
12.40-13.10: Presentasjon av analysen om universell utforming i historisk bysentrum v/ universitetslektor Jonas Major , UiA
13.10-13.20: Pause
13.20-14.00: Presentasjon av analysen om universell utforming i historisk bysentrum v/ seniorrådgiver Ole Bachke , Rambøll
14.00-15.00: Diskusjon om lærdommer, samarbeid i Farsund og i Agder og avslutning

Arrangører

- Farsund kommune
- Bynett Sør
- Fylkesmannen i Agder
- Universitetet i Agder
- Rambøll
- Mind the Gap

Presse

Følgende er invitert:

- Lister24
- Lyngdal Radio

Kort om Bynett Sør

- Bynett Sør er et nettverk mellom forskning og offentlig sektor i Agder.
- Målgruppen er kommuner som driver med by- og stedsutvikling, og regionale aktører som har et regionalt utviklingsansvar.
- Bynett Sør skal være en regional møteplass for bærekraftig by- og stedsutvikling og smart mobilitet i Agder og vi skal arbeide for å nå mål i Regionplan Agder 2030.

PARTNERE

- Agder fylkeskommune
- Arendal kommune
- Farsund kommune
- Fylkesmannen i Agder
- Grimstad kommune
- Husbanken sør
- Kristiansand kommune
- Kvinesdal kommune
- Lillesand kommune
- Lindesnes kommune
- Lyngdal kommune
- NIBIO
- NIVA
- Risør kommune
- Statens vegvesen
- Tvedestrand kommune
- Universitetet i Agder

Hovedroller

- Bidra til dialog, læring og kunnskapsdeling om fremtidens by- og samfunnsutvikling.
- Bruke byer og steder som innovasjons- og forskningslaboratorium for nyskapende samskapings- og utviklingsprosjekter.

Vår byagenda fra 2017

- Sørlandsbyene må utnytte fortrinnet at de ligger ved sjøen, men hver by må utnytte sitt særpreg og sine fortrinn.
- Byutviklingen på Sørlandet må være kunnskapsbasert.
- Ambisiøse areal- og transportplaner skal være det førende styringsverktøyet.
- Sørlandsbyene må fortettes for å sikre nærhet til hverdagsfunksjoner.
- Aktiv boligpolitikk skal sikre boliger for alle i en kompakt by.
- Det må utvikles attraktive og aktive bysentra.
- Kompetanse og teknologi i regionen må utnyttes for å utvikle byene.
- Sammen med UiA må byene legge til rette for en entreprenørskapskultur. Byene må være et redskap for grønn vekst og omstilling.
- Byplanleggingen skal være basert på involvering og medvirkning.

Lærdom 1: Fremtidens by viderefører kvaliteter fra fortiden

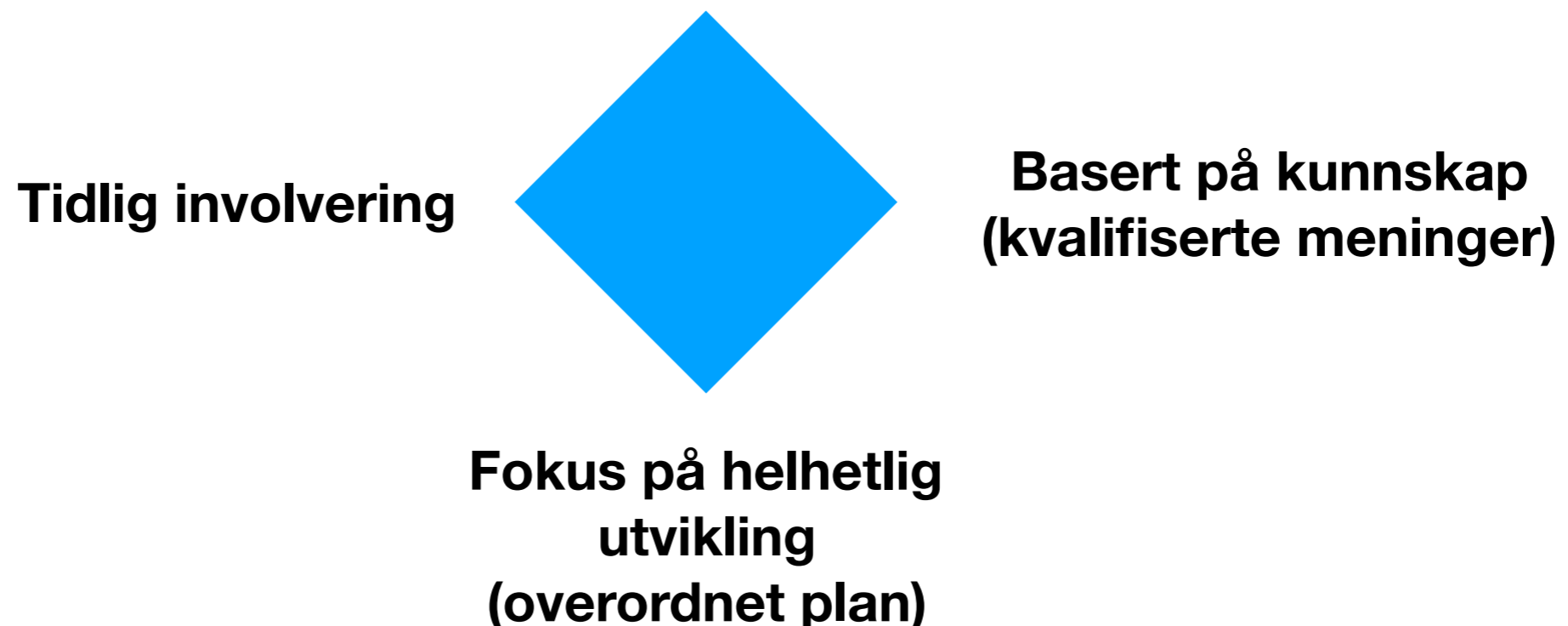
Utvikling må skje i dialog med de naturmessige og historiske forutsetningene for byen. Dette må både gjelde utvikling i de kulturhistoriske områdene og i nye byutviklingsområder.

Lærdom 2: Medvirkning

By- og stedsutvikling i historiske bysentra må involvere byens aktører/befolkning i en tidlig fase og sette søkelyset på overordnede byutviklingsgrep og det reelle handlingsrommet.

- Vurdering av byenes kvaliteter defineres ikke en gang for alle, men er i kontinuerlig utvikling og krever derfor en vedvarende dialog.

Reell og målrettet medvirkning

Lærdom 3: Universell utforming

Universell utforming må bli en premissgiver fra starten av planarbeidet og sees i et større byperspektiv fordi det handler om hvordan bruk av byen, byrom og bygninger fungerer sammen.

- Universell utforming kan være krevende å få til, og man må avveie dette mot byens naturmessige og kulturhistoriske forutsetninger. Derfor vil velbegrunnede valg gi økt kvalitet og forutsigbarhet.
- Universell utforming må bli en del av tiltakene i et historisk bysentra, det kan ikke løses overalt. Derfor er det viktig å se på universell utforming i forhold til byen som helhet.
- Kommunene må styre, ikke utbyggerne. Kommunen må avveie utbyggers ønske om fleksibilitet mot innbyggernes behov for universell utforming.
- Byrom skal være tilrettelagt for alle, men de må fortsatt fungere som byrom. Universell utforming handler om økt grad av tilgjengelighet for alle.

Lærdom 4: Møteplasser knytter byen sammen

Det må skapes møteplasser for alle.

- Møteplasser må planlegges på overordnet nivå, og ikke overlates til den enkelte detaljreguleringsplan. Dette fordi gode møteplasser har lang rekkevidde og skaper sammenhenger i en by.
- Man bør i størst mulig grad utvikle en møteplass med utgangspunkt i det som har vært bruken over tid og utnytte lokale forhold.

Lærdom 5: Sørlandsbyer må utvikle blågrønne kvaliteter

Blågrønne strukturer (vann og grøntområder) gir mer klimarobuste byer og tettsteder, og er viktig for byliv og opplevelser.

- Kan for eksempel være et tiltak for å hindre overvann.
- Styrker møteplasser mm.
- Farsund har alltid hatt nærheten til sjøen som sitt varemerke og byparken var «grønnere» før enn det den er i dag.

Lærdom 6: En variert by med boliger i byen

Et byutviklingsområde i et historisk bysentra må legge til rette for variasjon i boligtyper og variasjon mellom boliger og andre typer aktiviteter (næring, møteplasser, aktiviteter for alle aldre osv.) og man må unngå å privatisere byen gjennom utvikling av boliger.

- Det er variasjon i et område som bør være målet, ikke i ett og ett bygg. Ensidig fokus på boligutbygging vil ta bort byens særpreg og redusere byliv og sentrumsutvikling. Man må ha fokus på de bymessige kvalitetene når man bygger ut boliger i sentrum.
- Man må vurdere et områdes potensial med tanke på boliger og andre funksjoner som del av boligområdet.

Konklusjon

- Utvikling av historiske bysentra må forankres i en overordnet plan som har støtte fra sentrale aktører i byen, og den må være forutsigbar for alle parter.